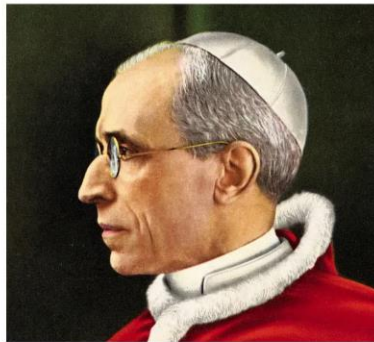

XII. Pius pápa magyar vonatkozású megnyilatkozásai 1956-ban

Ez a mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományának része.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

**XII. PIUSZ PÁPA
MAGYAR VONATKOZÁSÚ
MEGNYILATKOZÁSAI
1956-BAN**

Impresszum

XII. Pius pápa magyar vonatkozású megnyilatkozásai 1956-ban

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a pápai megnyilatkozások szövegét az „Erősítsd testvéreidet! Magyar vonatkozású pápai üzenetek 1456-ból és 1956-ból” című kiadványból vette (Szent István Társulat, 2006).

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
XII. Pius pápa „Dum maerenti animo” kezdetű apostoli levele	4
XII. Pius pápa „Luctuosissimi eventus” kezdetű enciklikája	9
XII. Pius pápa „Eodem paterno animo” kezdetű távirata Mindszenty József bíborshoz	11
XII. Pius pápa „Laetamur admodum” kezdetű enciklikája	12
XII. Pius pápa „Datis nuperrime” kezdetű enciklikája	14

XII. Pius pápa „Dum maerenti animo” kezdetű apostoli levele¹

1956. június 29.

Eminenciás Mindszenty József, esztergomi érsek, Alojzije Stepinac, zágrábi érsek, Stefan Wyszyński, gnieznói és varsói érsek urakhoz, továbbá az excellenciás érsek és püspök urakhoz, valamint szeretett klerikus és laikus gyermekeinkhez Albánia, Bulgária, Csehszlovákia, Magyarország, Jugoszlávia, Lengyelország, Románia és Kelet-Németország népéből, továbbá Európa üldöztetésektől gyötört többi népéhez: akik békében és közösségben vannak az Apostoli Szentszékkal

Szeretett Fiaink és Tiszteletreméltó Testvérek,
Üdvözlés és apostoli áldás.

Miközben szomorú fájdalommal tekintünk azokra az igen súlyos körülményekre, amelyekben a Katolikus Egyház számos országban üldöztetést szenved a bennük uralkodó ateista materializmus tanai miatt, az a sajátos helyzet jut eszünkbe, amelyben öt évszázaddal ezelőtt Közép-Európa népei éltek, és amelyek miatt felejthetetlen emlékeztető elődünk, III. Callixtus 1456. június 29-én kiadta *Cum his superioribus annis* kezdetű apostoli levelét.²

Azokat a keresztény népeket, amelyek a Duna által öntözött termékeny földet és a környező vidékeket lakták, az emberek számára – és nemcsak javaikra, hanem őseiktől örökölt hitükre nézve is – igen káros veszély, sőt csapás fenyegette: leginkább Magyarországot és azokat a területeket, amelyeken a mai Albánia, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia fekszik; ám a helyzet súlyosságát azok is megérezték, akik a távolabbi vidékeken laktak: elsősorban a németek és a lengyelek.

Átlátva ezt a válságos helyzetet III. Callixtus pápa feladatának tekintette, hogy atyailag arra buzdítsa a katolikus világ főpásztorait és nyájakat, hogy vétkei miatt mindenki bűnbánattal tartson engesztelést, hogy teljesen térjen vissza a keresztény életvitelhez és hogy alázatosan és buzgón imádkozva Istenhez, kérje az ő hathatós támogatását.

Ezenfelül igen állhatatosan azon munkálkodott, hogy ezt a veszélyt mindenáron távol tartsa az Egyház gyermekeitől; s az általuk végül kivívott győzelmet, amellyel Kapisztrán Szent János buzdítására és Hunyadi János bátor vezetésével sikerült megvédeniük Belgrád várát, Isten segítségének tulajdonította.

Hogy pedig ennek az eseménynek az emlékezete a liturgiában is megmaradjon és hogy az összes keresztény kellőképpen adjon hálát Istennek, az egész földön elrendelte a Mi Urunk Jézus Krisztus színeváltozása ünnepének augusztus 6-i megünneplését.³

Ma ezzel szemben ti, akik az említett vidékeken laktok, sok más, nemcsak latin, hanem keleti rítusú hívővel együtt, akik a tőletek keletre levő vagy északra, a Balti-tengernél fekvő területeken élnek, sajnos igen csüggesztő és elszomorító kinszenvedésnek vagytok kitéve. Több

¹ Forrás: Acta Apostolicae Sedis 48. (1956) 549–554.

² Lásd Vecsey Lajos: Imádságok bullája és a déli harangszó című kiadványt (<http://www.ppek.hu/k445.htm>).

³ Vö. *Inter divinae dispositionis* apostoli levél, 1456. augusztus 6.

mint tíz éve annak, amint azt saját tapasztalatotokból tudjátok, hogy Jézus Krisztus Egyházát – bár nem mindenütt ugyanolyan módon – megfosztják jogaitól; ennek következtében hitbuzgalmi egyesületeit és szerzetes társulatait is feloszlatták és szétszórták, a szent pástoroktól pedig vagy megvonták a feladatuk ellátásához szükséges szabadságot, vagy székhelyükről eltávolítva száműzetésbe küldték, illetve fogságba vetették őket. Ezenkívül vakmerően arra vetemedtek, hogy eltöröljék a keleti rítusú egyházmegyéket, papságukat és krisztushívőiket pedig mindenáron skizmába kényszerítsék.

Azt is tudjuk, hogy sokan szenvednek mindenféle üldöztetést azért, mert megpróbálják hitüket nyíltan, őszintén és bátran megvallani és hősiezen megvédeni.

Különös szomorúsággal tölti el lelkünket, amikor arról értesülünk, hogy a gyermekek és az ifjak elméjét olyan hamis és elvetemült tanokkal itatják át, amelyek elidegenítik őket Istentől és az ő szent parancsolataitól, ami igen nagy kárára van a jelennek és nagy veszéllyel jár a jövőre nézve.

Mi, akik isteni rendelésből ülünk Szent Péter székében, szinte saját szemünkkel látjuk ezt a végtelenül szomorú képet; s amint ezekről a dolgokról az elmúlt időkben apostoli levelek kiadásával foglaltunk állást, úgy hivatástudatunk miatt a jelenben sem hallgathatunk. Mert miközben nekünk magunknak is híven kell teljesítenünk azt a nehéz és édes parancsot, amelyet az Úr Krisztus adott az apostolok fejedelmének és az ő utódainak e szavakkal: „Erősítsd meg testvéreidet”,⁴ ezzel újra meg újra a ti szent eltökéltségeket szeretnénk megszilárdítani és tovább növelni, megmutatva nektek irántatok érzett nagy szeretetünket – nektek, akik a Krisztus iránti kellő hűség és hatalmas szeretet miatt annyi fájdalmat, annyi megpróbáltatást, annyi szenvedést viseltek el.

Elsősorban hozzátok szólunk, Szeretett Fiaink, Mindszenty József, Alojzije Stepinac és Stefan Wyszyński, a Római Szent Egyház bíborosai, akiket különleges érdemeitek, a lelkipásztori szolgálat nagy gonddal való ellátása, továbbá az Egyház szabadságának védelmében kifejtett tevékenységeitek miatt mi magunk ruháztunk fel a római bíbor méltóságával.

Mindig szomorú fájdalommal gondolunk arra, milyen és mekkora szenvedést viseltek el Krisztusért és viseltek most is bátran és állhatatosan, midőn székhelyetekről igazságtalanul el vagytok távolítva és ezért feladatokat sem tudjátok ellátni.

Ahogy benneteket szem előtt tartunk és atyai érzéseinkkel övezünk, úgy tekintünk a püspökségben való azon tiszteletreméltó testvéreinkre is, akik kitűnnek az Apostoli Szentszék iránti tevékeny hűségükkel, valamint azon mindkét rendbeli – vagyis világi és szerzetes – papokra, továbbá mindazon férfiak és nők sokaságára, akik Isten szolgálatára szentelték magukat, és a többi szeretett fiúkra és leányunkra, akik országaitokban az oly nagy és sok nehézség közepette erejükhöz képest Jézus Krisztus békés és békehozó országának védelmén és előmozdításán munkálkodnak.

Mivel igencsak aggódunk mindnyájatokért, akik Krisztus ügyéért gyötrelmet, hányattatást és kárt szenvedtek, naponta alázatos könyörgéseinkkel fordulunk a mindenható Istenhez, hogy kegyesen és irgalmasan tartsa meg és erősítse meg hiteteket, hogy enyhítse és tegye könnyebbé szenvedéseiteket, hogy égi ajándékaival vigasztaljon benneteket, és Jézus Krisztus Titokzatos Testének beteg és elgyötört tagjait vezesse el a teljes gyógyulásra, s a jelenlegi vihart lecsendesítve ragyogtassa fel végre-valahára országaitokban és mindenütt az igazi és nyugodt békét, amelyet az igazság, az igazságosság és a szeretet táplál.

⁴ Lk 22,32.

A mi Megváltónk, mint azt jól tudjátok, sohasem feledkezik meg az ő Egyházáról és sohasem hagyja el azt; sőt minél erősebb hullámok dobálják Péter hajóját, annál inkább virraszt az Isteni Hajós, még ha időnként úgy tűnik is, hogy alszik.⁵ Naponta elmélkedjétek a következő ígéretén, amely a keresztények lelkét – különösen hányattatásaik idején – biztos reménnyel s biztos vigasszal tölti el: „Én veletek vagyok mindennap a világ végéig.”⁶ Márpedig „ha Isten velünk, ki ellenünk?”⁷

Krisztus tehát veletek van, s könyörgésekre sohasem tagadja meg isteni segítségét; ám mégis azt kívánja mindenkitől, hogy egyre inkább engedelmeskedjék a Katolikus Egyház parancsainak, hitét pedig mindig bátran védelmezze.

Jól tudjátok, mi forog kockán: magatok, gyermekeitek és összes felebarátotok örök üdvösségéről van szó, amelyet ma az ateisták egyre erősödő kegyetlensége miatt igen nagy veszély fenyeget.

Aki pedig ebben a lelki küzdelemben – amint azt szilárdan hisszük – bátran és hűségesen harcol, sohasem lesz legyőzött, hanem áldozatként mintegy megdicsőül; sőt az igazságtalan üldözések és az elszenvedett vértanúságok Krisztus Egyházát új diadalokkal ékesítik, amelyeket történetírói arany betűkkel fognak feljegyezni.

Még csak gondolnunk sem szabad arra, hogy Jézus Krisztus tanítványai megtört lélekkel elhagyják a csatamezőt, elmulasztják, sőt elhanyagolják az igaz hit megvallását, vagy erőtllenül, lustán és tétlenül álomba merülnek, miközben az istentelenség hívei megpróbálják eltörölni Isten Országát. Ha viszont mindez – amitől Isten őrizzen – akár csak részben is bekövetkeznék, minden bizonnyal jóvátehetetlen kár és igen nagy veszedelem érné nemcsak a hűtleneket, hanem a keresztény közösségeket is.

Nagy vigasztalásunkra szolgál, hogy tudjuk: közületek igen sokan nemes és bátor lélekkel készek rá, hogy inkább mindent feláldozzanak, még saját szabadságukat és életüket is, mintsem hogy a katolikus vallás sértetlenségét veszélybe sodorják; tudjuk, hogy e téren a szent pásztorok közül is többen legyőzhetetlen keresztény bátorságról adtak példát a többieknek; s hogy elsősorban ti, Szeretett Fiaink, a Római Szent Egyház bíborosai lettetek látványossággul a világnak, az angyaloknak és az embereknek.⁸

Sajnos azonban ismerjük az emberi gyengeség és törekenység ingatag voltát is, különösen amikor a szorongatások és üldözések ily sokáig tartanak. Ekkor ugyanis időnként megtörténik, hogy némelyek lelkileg összetörnek, elvesztik buzgóságukat, sőt – ami még ennél is veszélyesebb – emiatt szükségesnek tartják Jézus Krisztus tanítását felpuhítani, és – amint mondják – az új időkhöz, a dolgok és helyek körülményeihez igazítani, a katolikus vallás alapelveit pedig úgy kiüresíteni vagy megváltoztatni, hogy az fejlődő korunk téveszméivel egyfajta hamis házasságra lépjen.

A szent pásztorok kötelessége, hogy mindazoknak, akik akár magukban, akár másokban kishitűségét keltenek vagy fokozzák azt, emlékezetébe idézzék az isteni megváltó ünnepélyes kijelentését: „Ég és föld elmúlik, de az én ígéim nem múlnak el”,⁹ továbbá buzdítsák őket, hogy abba vessék reményüket és bizalmukat, „akinek gondviselése az ő végzéseiben nem csalatkozik”, és aki kormányzását soha meg nem vonta azoktól, akiket szeretetének biztonságába állított.¹⁰

⁵ Vö. Mt 8,24; Lk 8,23.

⁶ Mt 28,20.

⁷ Róm 8,31.

⁸ Vö. 1Kor 4,9.

⁹ Mt 24,35.

¹⁰ *Missale Romanum*, Pünkösdi utáni VII. és II. vasárnap könyörgése.

A mindenható és gondviselő Isten ugyanis bizonyára sohasem fogja megengedni, hogy Egyházának híveit és bátor gyermekeit elhagyja az isteni kegyelem és az isteni erősség, s hogy így ebben az üdvösséges küzdelemben nyomorultul alulmaradjanak, Jézus Krisztustól szerencsétlenül eltávolodjanak, és tehetetlenül szemléljék saját népük nyomorúságos lelki romlását.

Ti pedig, szeretett gyermekeink a papi és a világi rendből, legyetek mindig a legszorosabb egységben azokkal, akiket a Szentlélek rendelt Isten Egyházának irányítására; és bár közülük jelenleg nem kevesen akadályozva vannak, s ezért benneteket sem tudnak szavukkal megerősíteni, mégis gondosan és hűségesen idézzétek fel lelketekben és elmétekben azokat a buzdításokat, amelyeket az elmúlt időben intéztek hozzátok.

Ezenkívül, noha igen súlyos nehézségek akadályoznak titeket, az apostolkodás szándékától hajtva mégis bátran és tevékenyen teljesítsétek minden vallási kötelességeket, mindenekelőtt pedig sértetlenül őrizzétek meg hiteteket; sőt lehetőségeitekhez képest mindenképpen gondoskodjatok róla, hogy Krisztus világossága mindenki másnak is világítson, ezt pedig leginkább állhatatos keresztény életetek példaadásával érjétek el, azon a csodálatos módon, ahogy az őskeresztények viselték magukat, amikor üldöztetések zúdultak az Egyházra.

Az ingadozók, a bizonytalanok, a gyengék töletek tanulják meg, hogyan erősítsék meg lelküket, hogyan tartsák meg igaz és nyílt módon hitüket, hogyan teljesítsék vallási kötelességeiket, s hogyan adják át magukat teljesen Krisztusnak.

Sértetlen és egészséges lelkierőtök, tevékeny keresztény jámborságotok, amelyekről gyakran érkeznek hozzánk ékes bizonyságok, nem kis vigasztalásunkra szolgál, s arra a reményre indít minket, hogy keresztény hitetek, valamint az Egyház és az Apostoli Szentszék iránti hűségetek igen értékes kincsestárát sértetlenül fogjátok tudni áthagyományozni és mintegy szent hagyományként továbbadni az utókornak.

Hogy pedig e közös óhajok örvendetes valósággá váljanak, könyörögjétek alázatosan az Isteni Megváltóhoz, az ő szentséges Szülőjének és a mi szeretett Mária Anyánknak közbenjárásával, akinek hathatós támogatását őseitek minden súlyos veszedelemben élvezhették. Ha ugyanis az Istenszülő Szűz révén mindig ki tudjuk esdeni a mennyei ajándékokat, kétségtelenül különösen is így lesz ez akkor, amikor a lelkek üdvösségéről és a keresztény hit védelméről van szó a család és az egész társadalom körében.

Mielőtt befejeznénk írásunkat, mindnyájatoknak emlékezetébe akarjuk idézni, hogy ugyanazon elődünk, III. Callixtus említett apostoli levelében¹¹ megparancsolta, hogy meghatározott időben naponta minden templomban harangozzanak azért, hogy a katolikus világon mindenki könyörögjön a mindenható Istenhez, hogy kegyesen és irgalmasan hárítsa el a keresztény népet akkoriban is fenyegető hatalmas veszedelmet.

Márpedig ma sem kisebb a veszély, amely lelketek és országaitok Katolikus Egyháza fölé tornyosul; mikor tehát meghalljátok templomaitokban a harangok imádságra szólító hangját, emlékezzetek erre a felszólításra, és amit őseitek megtettek, azt ugyanazon isteni segítségben bizakodva ti is hangos szóval tegyétek meg.

Azt kívánjuk, hogy könyörgéseketek ne csak a mi önkéntes és szívből jövő imádságunk előzze meg, hanem azok is csatlakozzanak hozzá, amelyekkel a földön mindenütt a benneteket nagy szálanommal övező, bármilyen rendű krisztushívők egy szívvel-lélekkel fordulnak az ég felé.

Legyetek tehát meggyőződve róla, hogy a keresztények egész családja tisztelettel csodálja mindazt, amit ti hosszú idő óta csöndben, megpróbáltatások közepette, mindenféle

¹¹ Vö. *Cum his superioribus annis* apostoli levél.

szorongatásban szenvedtek; és alázatosan esedezik az irgalmas Istenhez, hogy össze ne roskadjatok az istentelen gonoszság kemény csapásaitól és a hamisság megtévesztő cselvetéseitől, hanem a szent vértanúk szilárd bátorságával mindenki előtt tegyetek tanúságot hitetekről, és hogy üldözőitek – akikre szintén vonatkozik a keresztény szeretet parancsa – elnyeljék a megbocsátást attól, aki szerető öleléssel várja minden tékozló fiú hazatértét.

Ebben az édes reményben bizakodva a legnagyobb örömmel adjuk nektek mindnyájatoknak, Szeretett Fiaink és Tiszteletreméltó Testvérek, valamint a gondjaitokra bízott nyájaknak apostoli áldásunkat, amely legyen mind atyai jóindulatunknak tanúsága, mind pedig a bőséges mennyei ajándékok előjele.

Kelt Rómában, Szent Péternél, június 29-én, Szent Péter és Pál apostolok ünnepén, az 1956. évben, pápaságunk tizennyolcadik évében.

XII. Pius pápa

XII. Pius pápa „Luctuosissimi eventus” kezdetű enciklikája¹²

1956. október 28.

Tiszteletreméltó testvéreinkhez, a pátriárkákhöz, prímásokhoz, érsekekhez, püspökökhöz és más helyi ordináriusokhoz, akik békében és közösségben vannak az Apostoli Szentszékkal: nyilvános könyörgések elrendelése az igazságra épülő béke kieszközléséért Magyarország kegyetlen öldökléstől gyötört népe számára

Tiszteletreméltó testvérek,
Üdvözlés és apostoli áldás.

Azok az igen gyászos események, amelyek Kelet-Európa népeit sújtják, s különösen a nekünk igen kedves magyar nemzetet, amelyet jelenleg iszonyatos öldöklés vére áztat, mélyen megindítják atyai lelkünket; s nemcsak a miénket, hanem bizonyára mindazokét is, akik szívükön viselik a civilizáció adta jogokat, az emberi méltóságot, s az egyéneket és a népeket megillető szabadságot.

Ezért apostoli hivatástudatunk alapján nem tehetünk mást, mint hogy határozottan arra szólítsunk fel benneteket mindnyájatokat, Tiszteletreméltó Testvérek, és a külön-külön rátok bízott nyájakat, hogy a testvéri szeretettől megindítva velünk együtt alázatos könyörgéssel forduljatok Istenhez, kieszközlendő tőle – akinek a kezében van a népek sorsa és vezetőiknek nemcsak a hatalma, hanem az élete is –, hogy érjen véget a vérontás, és hogy végre ragyogjon fel az igazságra, a szeretetre és a kellő szabadságra épülő valódi béke.

Értse meg mindenki, hogy a népek közötti megbomlott rend nem állítható helyre sem a fegyverek erejével, amelyek halált hoznak az emberekre, sem a polgárokkal szembeni erőszakkal, amely nem képes elnyomni legmélyebb érzéseiket, sem pedig megtévesztő hazugságokkal, amelyek megrontják a lelkeket és amelyek sértik a polgári és keresztény lelkiismeretet és az Egyház jogait; és hogy a jogos szabadságra vágyó lelkiületet soha nem fojthatja el semmilyen külső erőszak.

Ebben az igen súlyos helyzetben, amely aggodalommal tölti el a keresztény közösség egyik szeretett részét, kedves emlékek tűnnek fel előttünk. Amikor ugyanis sok évvel ezelőtt boldog emlékeztű elődünk, XI. Piusz pápa személyét képviselve Budapestre érkeztünk, hogy részt vegyünk az Eucharisztikus Világkongresszuson, nagy örömünkre és vigasztalásunkra szolgált látni, amint a kedves magyar krisztushívők különös kegyességgel és nagy tisztelettel veszik körül a város utcáin ünnepélyesen körülhordozott Legméltóságosabb Oltáriszentséget.

Nem kételkedünk benne, hogy még mindig ugyanez a hit és ugyanez az Isteni Megváltó iránti szeretet hatja át e nép szívét, jóllehet az ateista kommunizmus támogatói minden eszközzel megpróbálták kiirtani lelkéből az ősi vallást. Ezért mindenképpen bízunk abban, hogy ez az igen nemes nemzet az őt sújtó jelen megpróbáltatásban is könyörgéssel fog fordulni Istenhez, hogy kieszközölje a helyes rendre épülő, vágyva vágyott békét.

¹² Forrás: Acta Apostolicae Sedis 48. (1956) 741–744.

Reméljük továbbá, hogy az összes igaz keresztény, aki csak a földön él, szintén bekapcsolódik majd ezen annyi megpróbáltatástól és igazságtalanságtól elnyomott testvéreinek könyörgésébe, tanújelét adva a közös szeretetnek.

Különösen buzdítjuk pedig erre a szent imahadjáratra mindazokat, akikre mind az Isteni Megváltó, mind pedig mi magunk, akik őt képviseljük a földön, a legnagyobb gyengédséggel tekintünk: vagyis azokat, akikből életük első virágában az ártatlanság, a kedvesség és a kegyelem fénye árad. Nagyon bízunk mindenekelőtt az ő könyörgéseikben, hiszen elmondhatjuk róluk, hogy ennek az annyi büntől és vétektől elcsúfított világnak valamiképpen ők az angyalai.

Hívja segítségül velük együtt minden keresztény a Boldogságos Szűz Mária hathatós pártfogását, amely oly sokat jelent a számunkra Isten előtt, mivel ő az Isteni Megváltó áldott szülője, nekünk pedig igen szerető édesanyánk.

Egyáltalán nem kétséges előttünk, hogy ezen buzdításainknak, amelyekhez a tieitek is csatlakoznak majd, minden nagy- és kisvárosban, sőt még a távolabbi falvakban is mindenütt, ahová csak az evangélium fénye eljutott, az összes keresztény, s elsősorban a fiúk és lányok a legnagyobb örömmel fognak eleget tenni, hogy ezáltal – Isten támogatásával és segítségével, akihez oly sok esdeklő hang fordult, és Szűz Mária közbenjárására – az annyi fájdalomtól kínzott és annyi sebből vérző igen kedves magyar nemzet, s ugyanígy a többi, polgári és vallásszabadságától megfosztott közép-európai nép szerencsésen és békésen eljusson közügyeinek megoldására az igazságban és a helyes rendben, megőrizve Isten és Krisztus Király jogait, akié „az igazság és az élet országa, a szentség és a kegyelem országa, az igazságosság, a szeretet és a béke országa”.¹³

Ebben a kellemes reményben bízva, Tiszteletreméltó Testvérek, nektek mindnyájatoknak és nyájaitoknak, elsősorban pedig azoknak, akik Magyarországon és Kelet-Európa többi országában oly súlyos körülmények között élnek és oly nagy csapásokat szenvednek el – különösen is ugyanezen országok főpásztorainak, akiket börtönben vagy fogságban tartanak, illetve száműzetésbe küldtek –, a legnagyobb örömmel adjuk az Úrban apostoli áldásunkat, a mennyei kegyelmek hordozóját és jóindulatunk zálogát.

Kelt Rómában, Szent Péternél, október 28-án, Krisztus Király ünnepén, az 1956. évben, pápaságunk tizennyolcadik évében.

XII. Pius pápa

¹³ Krisztus Király ünnepének prefációja.

XII. Pius pápa „Eodem paterno animo” kezdetű távirata Mindszenty József bíboroshoz¹⁴

1956. október 31.

Eminenciás Mindszenty József esztergomi érsek úrnak, a Római Szent Egyház bíborosának, aki deportálása és bebörtönzése után visszanyerte szabadságát

Amilyen atyai érzéssel nyolc évvel ezelőtt székhelyedről való jogtalan elűzetésedet és börtönbe vettetésedet végtelen szomorúsággal eltelve megsirattuk, majd nemegyszer – különösen a rendkívüli konzisztórium során – nyilvánosan is felpanaszoltuk, ugyanazzal fogadjuk most a nagy vigasztalásunkra szolgáló hírt, amely szerint hazádnak és az egész földkerekség összes katolikusának ujjongása közepette visszanyerted szabadságodat.

Nagy hálát adunk ezért Istennek, aki kegyesen meghallgatta az összes krisztushívó állandó könyörgését, és akinek segítő kegyelméből a Krisztusért való oly sok és nagy megpróbáltatást kiállva hited és erényes lelked megerősödve világított.

Legyen ez annak előjele, hogy a Te és főpásztortársaid apostoli munkája révén, amelybe nyájaitok is lelkesen kapcsolódjanak bele, a tévtanok okozta súlyos károk és a vérontás után az igen kedvelt magyar nemzet körében megújultan virágozzanak fel a keresztény erkölcsök, és az Egyház és az Apostoli Szentszék iránt atyáitoktól öröklött rendíthetetlen hűségetek is folyton tündököljön.

Miközben pedig az e napok igen gyászos eseményeiben elhunytak számára örök nyugalomért esdeklünk, mind neked, Szeretett Fiunk, akit imádságainkkal és gondoskodásunkkal mindig is támogattunk, mind pedig a többi főpásztornak, a klérusnak és az összes krisztushívónek, név szerint is azoknak, akik az igen súlyos harcokban megsebesültek, kiáradó szeretettel adjuk apostoli áldásunkat mint a mennyei ajándékok kieszközlőjét.

XII. Pius pápa

¹⁴ Forrás: Acta Apostolicae Sedis 48. (1956) 761–762.

XII. Pius pápa „Laetamur admodum” kezdetű enciklikája¹⁵

1956. november 1.

Tiszteletreméltó testvéreinkhez, a pátriárkákhöz, prímásokhoz, érsekekhez, püspökökhöz és más helyi ordináriusokhoz, akik békében és közösségben vannak az Apostoli Szentszékkal: újabb nyilvános könyörgések elrendelése és buzdítások a békéért

Tiszteletreméltó testvérek,
Üdvözlés és apostoli áldás.

Nagy örömmel tölt el minket az a tudat, hogy nemcsak a katolikus világ szent pásztorai, hanem ezenkívül a klérus és a keresztény nép is önként s boldogan tett eleget a nemrég kiadott enciklikánkban¹⁶ foglalt atyai buzdításunknak, amikor nyilvános könyörgéseket tartott az Ég irgalmáért.

Sőt teljes lelkünkben örök hálát adunk Istennek azért is, hogy az oly sok hangtól – különösen az ártatlan gyermekekétől - megindítva Lengyelország és Magyarország népeinek végre az igazságra épülő béke új hajnalát engedi megvirradni. Nem kisebb örömmel szereztünk tudomást arról, hogy Szeretett Fiaink, Stefan Wyszyński gnieźnói és varsói érsek, illetve Mindszenty József esztergomi érsek, a Római Szent Egyház bíborosai, akiket korábban elűztek székükből, ártatlanoknak és hamis vád áldozatainak nyilvánítva immár visszanyerték a maguk tisztségét és hatalmát, s az ünneplő sokaság diadalmenetben fogadta őket.

Bízunk benne, hogy mindez jó előjele mindkét állam belső megújulásának és békéje megszilárdulásának egészségesebb alapelvek és jobb törvények alapján, különösen tiszteletben tartva Isten és az Egyház jogait.

Ezért ezen országok összes katolikus polgárát ismételten arra szólítjuk fel, hogy egyesült erővel és nagy számban, főpásztoraikkal együtt minden erővel azon munkálkodjanak, hogy előmozdíthassák és megalapozhassák ezt az igen szent ügyet – azt az ügyet, amelyet elmulasztva vagy elhanyagolva semmilyen valódi béke megteremtése nem lehetséges.

Mindazonáltal amíg lelkünk emiatt bizonytalanodik, egy másik félelmetes válságot látunk közeledni. Mint tudjátok, Tiszteletreméltó Testvérek, a Közel-Keleten, nem messze attól a legszentebb földtől, amelyen a mennyből alászállott és az Isteni Gyermekek bölcsője fölött röpdöső angyalok békét hirdettek a jóakarátú embereknek,¹⁷ egy új háború kitörésével fenyegető konfliktus fáklyáit gyújtogatják. Mi mást is tehetnénk, akik az összes népre atyai szívvel tekintünk, mint hogy alázatos könyörgéssel fordulunk az irgalmasság Atyjához és minden vigasztalás Istenéhez,¹⁸ s hogy arra biztatunk benneteket: velünk együtt ti is

¹⁵ Forrás: Acta Apostolicae Sedis 48. (1956) 745-748.

¹⁶ *Luctuosissimi eventus* enciklika, 1956. október 28.

¹⁷ Vö. Lk 2,14.

¹⁸ Vö. 2Kor 1,3.

mindnyájan ugyanezt tegyétek. „Harci fegyvereink” ugyanis „nem földiek, hanem isteni eredetűek”.¹⁹

Egyedül abban bízunk, aki képes a halandók elméit a maga mennyei fényével megvilágítani és felhevült szándékaikat szelídebb tervek irányába hajlítani, hogy így helyreálljon az államok közötti helyes rend a kölcsönös előnyök alapján és az összes érdekelt fél törvényes jogainak fenntartásával.

Lássa be mindenki, különösen azok, akik a népek sorsát tartják a kezükben, hogy soha semmilyen tartós jó nem születik a háborúból, szemben a rengeteg kárral és csapással. Mert nem a fegyverek, nem az öldöklés, nem a pusztulás dönti el az emberek ügyeit, hanem az értelem, a jog, a bölcsesség, a méltányosság.

Valahányszor a jóérzésű emberek, akiket a valódi béke szándéka vezet, ennek ügyében közösen összejönnek s a háború súlyos veszélyeit latolgatják, hogy ugyanis egy kis lángból hatalmas tűzvész kerekedhetik, kétségkívül annak készítését kell érezniük magukban, hogy ne az erőszak meredek ösvényére, hanem az igazság útjára lépjenek.

Erről a jelen veszedelmes helyzetben különösen az államok vezetőit szeretnénk meggyőzni; s nem kételkedhetünk benne, hogy egyértelműen belátják: semmilyen más ok nem vezet minket, mint az emberiség közös java és közös boldogulása, amely sohasem származhat a testvéri vér kiontásából.

És mivel reményünket, amint mondtuk, leginkább az isteni gondviselésbe és irgalomba helyezzük, határozottan buzdítunk titeket, tisztelendő testvérek, hogy folyamatosan támogassátok és segítsétek azt a bensőséges imahadjáratot, amelynek célja, hogy a hatalmas Isten kegyessége – az Istenszülő Szűz Mária hathatós közbenjárásával – adja meg a háborús veszedelmek megszűntét, az államok közötti érdekellentétek szerencsés megoldódását, és hogy az Anyaszentegyháznak az Isteni Alapító által megállapított jogait mindenki közös javára a világon mindenütt sértetlenül megőrizzék, s hogy „a népek minden családja, akiket a bűn sebe elszakított egymástól, alávesse magát az ő édes uralmának”.²⁰

Ugyanakkor nektek mindnyájatoknak, Tiszteletreméltó Testvérek, és a mindegyikötökre rábízott nyájnak – akik veletek együtt minden bizonnyal lelkesen fogják teljesíteni ezen újabb buzdításainkat – a legnagyobb örömmel adjuk az Úrban apostoli áldásunkat, a mennyei ajándékok kieszközlőjét és atyai jóindulatunk tanújelét.

Kelt Rómában, Szent Péternél, november 1-jén, Mindenszentek ünnepén, az 1956. évben, pápaságunk tizennyolcadik évében.

XII. Pius pápa

¹⁹ 2Kor 10,4.

²⁰ Könyörgés Krisztus Király ünnepén.

XII. Pius pápa „Datis nuperrime” kezdetű enciklikája²¹

1956. november 5.

Tiszteletreméltó testvéreinkhez, a pátriárkákhöz, prímásokhoz, érsekekhez, püspökökhöz és más helyi ordináriusokhoz, akik békében és közösségben vannak az Apostoli Szentszékkal: az igen gyászos magyarországi események megsiratása és elítélése

Tiszteletreméltó testvérek,
Üdvözet és apostoli áldás.

Nemrég kiadott enciklikánkban, amelyet hozzátok, a katolikus világ szent pásztoraihoz intéztünk, annak a reményünknek adtunk hangot, hogy végre Magyarország igen nemes népe számára is az igazságosságra és a szabadságra épülő béke új hajnala ragyogott fel, mivel úgy tűnt, hogy a dolgok ebben az országban jobbra fordultak.

Ám igen mély szomorúsággal töltötték el lelkünket a később érkezett hírek: hogy ugyanis a magyarok különféle városait és falvait ismét a jogos szabadságra tiszta szívükből vágó polgárok vére áztatja; hogy amely hazai intézmények működése helyreállt, azokat az erőszak ismét felforgatta és eltörölte; és hogy a vérző népet idegen fegyverek hajtják újra a szolgaságba.

Nem tudjuk magunkat visszatartani attól, hogy ezeket a gyászos eseményeket, amelyek nemcsak minden katolikus embert, hanem minden civilizált népet is szomorúsággal és felháborodással töltenek el, hivatástudatunk parancsszavára meg ne sirassuk és el ne ítéljük. Azoknak, akiknek a parancsára e szörnyű gatzetteket elkövezték, be kell látniuk végre, hogy a népek jogos szabadságát nem lehet vérontással elfojtani.

Mi pedig, akik mindenki iránt atyai lélekkel viseltetünk, ünnepélyesen kijelentjük, hogy soha nem engedhető meg semmilyen erőszak, semmilyen öldöklés, amelyet bármely fél jogtalanul alkalmaz, és minden népet és társadalmi osztályt olyan békére buzdítunk, amely az igazságosságra, a szabadságra, a szeretetre épül és ezekben növekszik.

Amit pedig „az Úr Káinnak mondott: [...] »Fivéred vére hozzám kiált a földről«”, ma is igaz; s éppen ezért a magyar nemzet kiömlő vére Istenhez kiált, aki – igazságos bíró lévén – ha a magánszemélyeket bűneik miatt csak haláluk után bünteti is meg, az olyan népek vezetőit, amelyek jogtalanul támadnak másokra, a történelem tanúsága szerint államaikkal együtt időnként már ebben a halandó életben is sújtja.

Indítsa meg tehát, könyörgünk alázatos hangon, irgalmas Megváltónk mindazok szívét, akiknek döntésétől a dolgok kimenetele függ, hogy végre befejeződjék a jogtalanság, megszűnjék minden erőszak, s az összes nép egymással megbékélve kellemes nyugalomban és helyes rendben éljen.

Ugyanakkor viszont, különösen azok számára, akiket ebben a gyászos helyzetben szerencsétlenül meggyilkoltak, az örök világosságot és az Égben való örökös nyugalmat kérjük az irgalmas Istentől; és azt kívánjuk, hogy minden keresztény ebből a célból is csatlakozzék hozzánk a könyörgésben.

²¹ Forrás: Acta Apostolicae Sedis 48. (1956) 748–749.

Ezeket közölvén veletek, Tiszteltreméltó Testvérek, mind nektek mindnyájatoknak és nyájaitoknak, mind pedig név szerint az igen kedves magyar nemzetnek kiáradó szeretettel adjuk apostoli áldásunkat, mint a mennyei ajándékok kieszközlőjét és atyai jóindulatunk tanújelét.

Kelt Rómában, Szent Péternél, november 5-én, az 1956. évben, pápaságunk tizennyolcadik évében.

XII. Pius pápa